

ילדים, ללא מקצוע לא עוזבים קבוץ. שמא נחזור לגברעם? קבוץ "מחר" עלה על הקרקע בקיץ 1942, על אדמות סומסום, כ-15 ק"מ דרומה לאשקלון. לא כל החברים עברו כבר לנקודה החדשה. מחנה פלוגת "מחר" עדיין היה קיים בכפר סבא, אם כי היה שם כבר גרעין נוסף, קבוצת "אייל" (בתוכם נוער ד' אשדות-יעקב), שעמדו להתיישב כקבוץ "אייל" בחוצות כפר סבא. עליתי לסומסום, כפי שנקרא אז את המקום. מוטקה היה מופתע במקצת על הרהורינו לחזור לגברעם, הוא חשב אותנו למאושרים בגן העדן של המשק המבוסס. גברעם לא התנגדה ולמזכירות הקבוץ-המאוחד לא הייתה סיבה להתערב.

ב-1 בדצמבר 1945 עזבנו את אשדות-יעקב, אחרי שלוש שנים וכחברים לכל דבר. יצאנו עם המשאית לתל-אביב, למחסן "ארגון משקי הדרום", משם משאית של גברעם עמדה להובילנו דרומה. עפרה הייתה בת שלוש, אילן בן שנה ובמצב בריאותי לא שפיר. הוא סבל מזיהומי קיבה ושלשולים ונני קיוותה לרפא אותו בתקופת הבידוד המקובלת במקום החדש, כשהוא בטיפולה הבלעדי. בלי ספק עפרה סבלה מהמעבר. היא הייתה כבר גדולה וחשה בשוני הסביבה החדשה ובתנאים החדשים. כשיצאנו את שערי אשדות-יעקב לא הסתכלתי לאחור. לעולם לא נהגתי לעשות כן בעזיבות והעמברים הרבים שלנו. לא מפחד קפאון לעמוד מלח, טלטולינו הרבים לא היו ביטוי להצלחה כלשהי, אלא חיפוש אחר משהו שקיוותי שאמצא - אז למה להביט אחורה?

קיוותי שגברעם תהיה תפורה יותר למידותיי, דבר שהיה נכון במידה מסוימת. שארגיש "בבית" לא ציפיתי. גם בווריצן לא הרגשתי "בבית"...